Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

2024 ЙИЛ — ЁШЛАР ВА БИЗНЕСНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz ● 2024 йил 9 октябрь, № 206 (8829) Чоршанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

МДҲ ДОИРАСИДАГИ АМАЛИЙ ҲАМКОРЛИКНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 7-8 октябрь кунлари амалий ташриф билан Москва шаҳрида бўлди.

Президент Шавкат Мирзиёев 8 октябрь куни Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги Давлат раҳбарлари кенгашининг навбатдаги мажлисида иштирок этди.

Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин раислигида ўтган саммитда Озарбайжон Республикаси Президенти Илҳом Алиев, Беларусь Республикаси Президенти Александр Лукашенко, Қозоғистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев, Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаров, Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон, Туркманистон Президенти Сердар Бердимуҳамедов ва Арманистон Бош вазири Никол Пашинян, шунингдек, МДҲ бош котиби Сергей Лебедев қатнашди.

Кун тартибига мувофиқ кўп қирали муносабатларнинг ҳолати ва ривожланиш истиқболлари юзасидан фикр алмашилди, МДҲ доирасидаги амалий ҳамкорликнинг долзарб масалалари муҳокама қилинди.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида Россиянинг Ҳамдўстликда раислиги даврида кўп томонлама ҳамкорлик барча йўналишларда ривожланганини юқори баҳолади.

МДҲ мамлакатларининг хавфсизлиги ва барқарор ривожланишини таъминлаш билан боғлиқ вазиятга алоҳида эътибор қаратилди.

МДҲ мамлакатлари махсус хизматлари ва ваколатли идораларининг тизимли ҳамкорлигини йўлга қўйиш, бугунги таҳдидларга қарши курашиш усулларини такомиллаштириш, киберхавфсизликни таъминлаш соҳасида келишилган чоралар ҳамда дастурий ҳужжатларни қабул қилиш муҳимлиги таъкидланди.

Ҳамкорликнинг иқтисодий йўналишида биргаликдаги фаолиятни кучайтириш устувор вазифа экани қайд этилди.

Ўзбекистоннинг МДҲ мамлакатлари билан товар айирбошлаш ҳажми йил бошидан буён 16 фоизга ошган. Муваффақиятли саноат кооперациясига кўплаб мисоллар мавжуд.

МДҲ тармоқ кенгашлари ва қўмиталари фаолиятини фаоллаштириш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Келгуси йил баҳорида Тошкент шаҳрида «Иннопром» халқаро саноат кўргазмаси доирасида МДҲ Иқтисодий кенгаши йиғилиши ва Инновацион ривожланиш форумини ўтказиш таклиф этилди.

Яқинда бўлиб ўтган МДҲ мамлакатлари етакчи таҳлилий марказларининг Тошкент конференцияси натижаларини ҳисобга олган ҳолда узоқ муддатли шерикликнинг янги устувор йўналишларини қўллаб-қувватлаш муҳимлиги таъкидланди.

Хусусан, интернет технологиялари ва «катта маълумотлар» индустриясини ривожлантириш, рақамли ечимларни жадал жорий этиш, креатив иқтисодиёт, «яшил» энергетика ва ядро технологиялари, иқлим муаммолари ва бошқалар шулар жумласидан.

Шу муносабат билан МДҲ мамлакатлари экспертлари ва таҳлилчиларининг учрашувларини мунтазам ўтказиш ҳамда навбатдаги конференцияни Самарқанд шаҳрида сунъий интеллектни ривожлантириш масалаларига бағишлаб ўтказиш таклиф этилди.

Гуманитар алмашинувларни кенгайтириш мақсадида Ҳамдўстлик давлатлари маданияти кунларини ўтказиш таклиф қилинди. Шу билан бирга, соғлиқни сақлаш, таълим, санъат, кино, туризм ва спорт соҳаларида қўшма тадбирлар дастурини ҳар йили тайёрлаш зарурлиги таъкидланди.

Самарқанд ва Тошкентни тегишлича Ҳамдўстликнинг маданий пойтахти ва ёшлар пойтахти деб эълон қилиниши доирасидаги лойиҳалар амалга оширилаётгани мамнуният билан қайд этилди.

Бундан ташқари, Ўзбекистонда шахмат ва футбол бўйича ёшлар жамоалари ўртасида МДҲ очиқ кубоги мусобақалари ўтказилади.

Якунда Ўзбекистон Президенти Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмонни 2025 йилда ташкилотга раисликни қабул қилгани билан табриклади.

Саммит якунида МДҲ доирасидаги ҳамкорликнинг устувор йўналишлари бўйича бир қатор битим ва қарорлар қабул қилинди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Россия Федерациясига амалий ташрифи якунланди.

ЎзА.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати суратлари.

Олий Мажлис Сенатида

«ХОТИРА ПОЕЗДИ» ИШТИРОКЧИЛАРИ БИЛАН МУЛОҚОТ

Олий Мажлис Сенати Раиси Танзила Норбоева “Хотира поезди” маданий-маърифий тадбирида иштирок этган ёшлар билан учрашув ўтказди.

Таъкидлаб ўтилганидек, 2022 йилда йўлга қўйилган ушбу лойиҳадан кўзланган асосий мақсад ёшларни Иккинчи жаҳон уруши тарихи билан чуқурроқ таништириш, қирғинбарот жанглар кечган жойларга бориб, унинг дахшатлари, талафотлари ҳақида тушунча ва тасаввур ҳосил қилиш, аждодларимизнинг қаҳрамонликларини бир умр ёдда сақлаш авлодларнинг муқаддас бурчи эканини англатишдан иборат.

Жорий йилнинг 20 июнидан 5 июлига қадар ташкил қилинган “Хотира поезди” лойиҳасида Ўзбекистондан 15 нафар ўқувчи иштирок этди.

Учрашув давомида ёшларнинг мазкур лойиҳадан олган таассуротлари ва фикр-мулоҳазалари ҳамда масъулларнинг таклиф-тавсиялари эшитилди.

➡2

САЙЛОВ — 2024

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайловлар бўйича сайлов кампанияси доирасида сиёсий партияларнинг сайловолди ташвиқоти давом этмоқда. Бугунги сонда Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси номидан «Сифатли таълим ва тарбия — баркамол авлод салоҳиятини рўёбга чиқаришнинг муҳим пойдевори» сарлавҳали мақола эълон қилинмоқда.

3-саҳифага қаранг.

КОРРУПЦИЯ — ЖАМИЯТНИ ТУРЛИ ЙЎЛЛАР БИЛАН ИСКАНЖАГА ОЛАДИГАН ДАҲШАТЛИ ИЛЛАТ

“Жамиятимизда коррупция иллати ўзининг турли кўринишлари билан тараққиётимизга ғов бўлмоқда. Бу ёвуз балонинг олдини олмасак, ҳақиқий ишбилармонлик ва инвестиция муҳитини яратиб бўлмайди, умуман, жамиятнинг бирорта тармоғи ривожланмайди”.

Бундан тўрт йил аввал Президентимизнинг Олий Мажлисга йўллаган Мурожаатномасида таъкидланган ушбу фикрлар бугун ҳам долзарблигини йўқотгани йўқ. Коррупцияга қарши курашишнинг сифат жиҳатдан мутлақо янги даражага кўтарилиши давлатимиз раҳбарининг сиёсий иродаси маҳсули, жамиятни “ҳалоллик вакцинаси” билан эмлаш зарурияти эса бу борадаги ишларга қўйилган тамал тоши эди, десак, айни ҳақиқат.

Хўш, ўтган давр мобайнида мамлакатимизда коррупцияга қарши қандай курашилди ва бунинг самараси ҳақида нималар дея оламиз? Ушбу йўналишдаги амалий ишлар, эришилган ютуқлар ва тизимдаги муаммолар нималардан иборат?

Шу ва бошқа саволларга батафсил маълумотлар олиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги директори Акмал БУРҲОНОВ билан суҳбатлашдик.

Бизнинг интервью

— Коррупциянинг ҳар қандай давлат ва жамият ривожидаги хавфи ҳақида узоқ гапириш мумкин, лекин мен унинг энг катта хавфини фуқароларнинг ижтимоий адолатга, ҳукумат ва давлат органларига ишончи йўқолишида, деб биламан. Бу эса ўз-ўзидан миллий хавфсизликка таҳдид, тараққиётга қарши қаратилган ҳаракат дегани. Ва яна бир хавфли томони — коррупция келтириб чиқарадиган ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий муаммолар бир давлат доирасида чекланиб қолмай, глобал таъсирга эга бўлади, яъни дунёнинг қай бир нуқтасида бўлманг, ҳеч ким коррупциянинг салбий оқибатларидан ҳимояланган эмас, — дейди А. Бурҳонов. — Шунинг учун ҳам бу иллат катта ва кичик, ривожланган ёки ривожланаётган бўлишидан қатъи назар, жаҳоннинг барча мамлакати учун ҳар доим жиддий хавотирли ва унга қарши кураш азалдан давом этиб келмоқда.

Хусусан, давлатимиз раҳбарининг сиёсий иродаси билан коррупцияга қарши курашиш бўйича миллий модель яратилмоқда. Шунинг учун ҳам бугунги кунда давлат хизматига ҳалоллик стандартларини жорий этиш, давлат идоралари ва ташкилотларининг фаолиятида очиқлик ҳамда шаффофликни таъминлаш, давлат хизматларини соддалаштириш, бюрократияни камайтириш, коррупцияга қарши курашишда жамоатчилик ва парламент назоратини кучайтириш, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни халқаро ҳуқуқ нормалари асосида такомиллаштириш каби масалаларга катта эътибор қаратилмоқда. Энг муҳими, коррупцияга қарши курашишга жамиятнинг барча қатлами жалб этилиб, муросасизлик муҳити яратилмоқда.

➡4

Сайловчиларнинг муддатидан олдин овоз бериш кунлари ва вақти белгиланди

Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлисида сайловчиларнинг муддатидан олдин овоз беришларини ташкил қилиш, ногиронлиги бўлган шахсларнинг сайлов ҳуқуқларини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар, хорижий давлатларнинг кузатувчиларини аккредитациядан ўтказиш ҳамда бошқа масалалар кўриб чиқилди.

Мажлисда сайлов куни ўз яшаш жойида бўлиш имкониятига эга бўлмаган сайловчилар учун 2024 йил 16 — 23 октябрь кунлари муддатидан олдин овоз беришни ташкил этиш тўғрисидаги Марказий сайлов комиссиясининг қарори қабул қилинди.

Муддатидан олдин овоз бериш кунлари сайлов участкаларида овоз бериш вақти иш кунлари соат 9:00 дан 18:00 га қадар, дам олиш кунлари эса соат 11:00 дан 17:00 га қадар давом этиши белгиланди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурида тузилган сайлов участкаларида муддатидан олдин овоз бериш ушбу сайлов участкалари жойлашган давлатдаги маҳаллий вақт билан соат 9:00 дан 18:00 га қадар амалга оширилиши белгилаб берилди.

M S K
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MARKAZIY SAYLOV KOMISSIYASI

Сайлов кодекси ва “Ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқлари тўғрисида”ги Қонунда ногиронлиги бўлган фуқаролар ўзининг барча конституциявий ҳуқуқини, жумладан, сайлов ҳуқуқини бошқа фуқаролар билан тенг ва эркин амалга ошириши учун зарур шарт-шароитлар яратишга оид қоидалар мустаҳкамлаб қўйилган.

➡2

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2024 йил 9 октябрь

Инсон манфаатларига қаратилган эзгу мақсадлар

Олий Мажлис Сенатининг Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитаси мажлисида бир қатор қонунлар муҳокама қилинди.

Унда сенаторлар, маҳаллий Кенгашлар доимий комиссиялари раислари, Ёшлар парламенти ва қўмита ҳузуридаги экспертлар гуруҳи аъзолари, қонун ташаббускорлари, мутасадди вазирлик ва идоралар ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Сенат қўмитасида

Мажлисда дастлаб “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) тўғрисида”ги қонун кўриб чиқилди.

Қайд этилганидек, ушбу қонун мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоялашни янада тўлақонли таъминлаш ва кучайтиришни назарда тутувчи қатор ўзгартиришларни қамраб олган.

Хусусан, қонун орқали Омбудсманнинг қонунчилик таклифларини қонунчилик ташаббуси тартибида Олий Мажлис Қонунчилик палатасига киритиш ҳуқуқи жорий қилинмоқда.

Омбудсман ва унинг ўринбосари ваколатлари, дахлсизлигининг қўшимча кафолатлари ҳам жорий этилиб, уларга юклатилган вазифаларнинг муаммосиз ва самарали бажарилиши таъминланмоқда.

Қонунда жазони ижро этиш муассасалари ва тергов ҳибсхоналари ҳудудида “омбудсман қутиси” тушунчаси киритилиб, унга озодликдан маҳрум этилган шахсларнинг мурожаат қилиш тартиби белгиланди. Омбудсманнинг минтақавий доимий вакили мақоми ҳам жорий этилмоқда.

Муҳокама давомида сенаторлар томонидан қонуннинг қабул қилиниши Инсон ҳуқуқлари бўйича вакил (омбудсман)нинг мустақил миллий институт сифатидаги аҳамиятини янада ошириши, фаолиятининг институционал асосларини такомиллаштириши ва унинг инсон ҳуқуқ ҳамда эркинликларига риоя этилишини таъминлаш борасидаги ваколатлари кенгайиши, ҳудудлардаги иштирокини таъминлашга хизмат қилиши таъкидланди.

Шундан сўнг мажлис иштирокчилари “Одам савдоси жинояти учун жазо чоралари кучайтирилаётганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 135-моддасига ўзгартириш киритиш тўғрисида”ги қонунни муҳокамадан ўтказишди.

Мазкур қонун инсонларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилиш билан боғлиқ масалаларда, жумладан, одам савдоси жинояти учун мутаносиб санкциялар жорий этиш заруриятидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқилгани таъкидланди.

Ўз навбатида, одам савдоси жинояти ўғирлаш, зўрлик ишлатиш ёки зўрлик ишлатиш билан қўрқитиш ёхуд мажбурлашнинг бошқа шаклларини қўллаш орқали содир этганлик учун жазо чораси кучайтирилаётгани алоҳида таъкидланди.

Бундан ташқари, моддада одам савдоси жинояти объекти бўйича оғирлаштирувчи бандлар сифатида ҳомиладор аёлга нисбатан содир этиш белгиси қайд қилинмагани, шу нуқтаи назардан, қонун билан Жиноят кодексига ушбу қилмишларни содир этган шахсларга нисбатан оғирроқ жазо чораларини белгиловчи ўзгартиришларни киритиш таклиф қилинаётгани айтиб ўтилди.

Муҳокамалар давомида сенаторлар бу қонун келгусида одам савдоси билан боғлиқ жиноятларнинг олдини олиш, унга қарши самарали курашиш, бундай қилмишлар учун мутаносиб жазо чоралари белгиланиши, болалар ва хотин-қизлар ҳуқуқлари самарали ҳимояланишига хизмат қилишини қайд этиб ўтишди.

Мажлис якунида кўриб чиқилган масалалар бўйича Сенат қўмитасининг тегишли қарорлари қабул қилинди.

«Халқ сўзи».

Сайловчиларнинг муддатидан олдин овоз бериш кунлари ва вақти белгиланди

Жорий йил 27 октябрь куни ўтказиладиган сайловларда Олий Мажлис Қонунчилик палатасига 11 нафар ва маҳаллий Кенгашларга 605 нафар ногиронлиги бўлган шахс депутатликка номзод сифатида рўйхатга олинган.

Шунингдек, сайлов комиссиялари таркибида 1 343 нафар ногиронлиги бўлган шахс фаолият кўрсатиб келаётгани бўлажак сайловларда улар учун тенг имкониятлар яратилганини яққол кўрсатмоқда.

Бундан ташқари, бўлажак сайловларда ногиронлиги бўлган шахсларнинг конституциявий ҳуқуқларини янада кенгроқ таъминлаш мақсадида 830 мингдан ортиқ ногиронлиги бўлган сайловчиларга кўмак берувчи волонтёрлар бириктирилмоқда.

Мажлисда ногиронлиги бўлган шахсларга ўз сайлов ҳуқуқларини амалга ошириши учун зарур шарт-шароитлар яратиш мақсадида сайлов бюллетенларини тўлдириш учун Брайль алифбоси асосидаги трафарет намунасини тасдиқлаш, сайлов участкаларида ногиронлиги бўлган ва жисмоний имконияти чекланган шахслар учун махсус жиҳозланган яширин овоз бериш кабиналари, оптик лупалар (катталаштирувчи ойналар) ҳамда қўшимча ёритқичлар ўрнатиш ва сайлов участкасига мустақил равишда бора олмайдиган сайловчиларнинг сайлов куни турган жойларида овоз беришини ташкил этиш масалалари муҳокамадан ўтказилиб, тегишли қарор қабул қилинди.

Шунингдек, Марказий сайлов комиссиясининг қарори билан Туркий мамлакатлар Парламент ассамблеясининг 19 нафар, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, МДҲ Парламентлараро Ассамблеяси, Россия ва Хитойдан 2 нафардан, АҚШдан 3 нафар ҳамда Буюк Британия, Латвия, Литва, Франция, Ҳиндистон ва Япониянинг 1 нафардан вакиллари, жами 36 нафар хорижий ва халқаро кузатувчи аккредитациядан ўтказилди.

Мажлисда сайловларга тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказиш билан боғлиқ бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

«Халқ сўзи».

Муносабат

ДРАЙВЕР ЛОЙИҲАЛАР — АМАЛИЁТГА

Камбағаллик — жамиятимизнинг энг долзарб ижтимоий муаммоларидан саналади. Кейинги йилларда мамлакатимизда аҳолининг юқори даромадли барқарор иш билан бандлигини таъминлаш, сифатли таълим ва тиббий хизматлардан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш, ижтимоий ҳимояни кучайтириш давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланди.

Шу боис энг чекка ҳудудларда инфратузилма тармоқларини барпо этишни қамраб олган “кўп ўлчовли” камбағалликни қисқартириш дастури ҳамда ёшларнинг инновацион ва рақамли технологияларга асосланган таълим олиши ва касб-ҳунар ўрганиши учун комплекс чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Шунингдек, барча туман ва шаҳарларда эҳтиёжманд оилалар, аёллар ва ёшлар билан манзилли ишлаш бўйича мутлақо янги тизим — “темир дафтар”, “ёшлар дафтари” ва “аёллар дафтари” жорий этилди. Натижада улар билан тизимли ишлаш йўлга қўйилди. Сектор раҳбарлари ва мутасадди идоралар вакиллари томонидан ҳар бир маҳалладаги ҳолат атрофлича ўрганилди, ёшлар ва аёллар билан бирма-бир мулоқот қилинди, эҳтиёжлари, қизиқишлари аниқланиб, шу асосда манзилли чоралар кўрилди. Хусусан, ижтимоий ҳимоя қамрови 4,5 карра кенгайтирилиб, ўтган йили 12,3 триллион сўм йўналтирилди. Пенсия ва нафақалар миқдори 1,5 баравар кўпайтирилди. Маҳаллада камбағалликни қисқартириш, тадбиркорлик лойиҳаларига 35 триллион сўм имтиёзли кредит, 7 триллион сўм субсидия берилди. Маҳаллаларни обод қилиш, боғча, мактаб, тиббиёт, йўл, сув ва электр инфратузилмаси учун 120 триллион сўм ажратилди. Шунингдек, 260 минг гектар ер 800 минг аҳолига деҳқончилик қилиб даромад топиши учун тарқатилди.

Бундан ташқари, 2020 йилдан буён 3 миллиондан 5 миллион сўмгача ойлик оладиган ишчилар 2 баробар, 5 миллиондан 7 миллион сўмгача олувчилар эса 3 баробар ошди. Ерга бўлган муносабат йилдан-йилга ўзгараётгани, яъни танқислик, ундан фойдаланиш мураккаблашаётганига қарамай 260 минг гектар ер 800 минг кишига бўлиб берилиб, деҳқончилик билан шуғулланиш имконияти пайдо бўлди.

Эътиборлиси, хорижий ёндашувлар асосида энг қуйи бўғин — маҳалла даражасига тушган ҳолда камбағалликни қисқартириш бўйича Ўзбекистон тажрибаси яратилди. Соҳада олиб борилган ишлар натижасида мамлакатимиздаги камбағаллик даражасини 2019 йилдаги 23 фоиздан 2023 йилда 11 фоизга қисқартиришга эришилди.

Президентимиз томонидан имзоланган “Камбағалликни қисқартириш ва аҳоли турмуш фаровонлигини ошириш борасидаги чора-тадбирларни янги босқичга олиб чиқиш тўғрисида”ги Фармон соҳада амалга оширилаётган ишларни умуммиллий ҳаракатга айлантиришда муҳим аҳамият касб этади.

Мазкур ҳужжатда 2025 йил якуни билан камбағалликни 6 фоизгача қисқартириш мақсадида 2024 йилнинг қолган даврида 500 минг, 2025 йилда 1 миллион нафар аҳолини камбағалликдан чиқариш давлат ижтимоий-иқтисодий сиёсати ҳамда барча давлат органлари ва ташкилотларининг биринчи даражали вазифаси этиб белгиланди.

Шунингдек, “Камбағалликдан — фаровонлик сари” дастури 2024 йил 1 ноябрдан бошлаб “Камбағал оилалар учун еттита имконият ва масъулият” тамойили асосида амалга оширилади. Бундан ташқари, 2024 йил 1 декабрдан бошлаб “маҳалла еттилиги” томонидан камбағал оилаларнинг ижтимоий шароити ва камбағалликка тушиш сабаблари ўрганилиб, Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги томонидан Камбағал оилалар реестри шакллантирилади. Аҳолини Камбағал оилалар реестрига киритиш ва чиқаришнинг мезонлари ишлаб чиқилади.

Яна бир муҳим масала. Эндиликда ҳар бир туман ва шаҳарда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришга туртки берувчи камида 5 тадан драйвер лойиҳа рўёбга чиқарилади. Қўшимча 50 минг гектар экин майдонлари камбағал оилаларга ижарага берилади. Шу билан бирга, 2024-2025 йилларда камбағал оилалар фарзандларининг мактабгача таълим билан қамров даражаси 80 фоизга етказилади.

Бундан ташқари, камбағал оиланинг камида битта фарзанди хорижий тил, касб-ҳунар ёки мутахассисликка ўқитилади. Болаларни компьютер саводхонлигига ўргатиш, ахборот технологиялари ва дастурлаш бўйича ўқув курсларида ўқитиш учун шарт-шароитлар яратилади.

Қисқача айтганда, белгиланган устувор вазифалар ижросини таъминлашда ўзини шу юрт келажагига дахлдор деб билган ҳар бир ватандошимиз фаол иштирок этмоғи лозим. Шундагина эзгу ҳаракатларимиз амалий натижага айланади.

Жамшид ҚОСИМОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

ИЛМ-ФАН РАВНАҚИДА ҚОНУНИЙЛИК ВА МАСЪУЛЛИК

Миллий тараққиёт стратегиямиз асосида мамлакатимизда таълим ва тарбия тизимида олиб борилаётган изчил ислоҳотлар ушбу соҳа фаолиятини тубдан такомиллаштириш, педагог кадрлар мақомини ошириш, уларнинг билими ва малакасини халқаро стандартларга мувофиқлаштиришга хизмат қилмоқда.

Айниқса, сўнгги беш йилда таълимга оид кўплаб қонун, Фармон ва қарорлар қабул қилингани бу борадаги ҳуқуқий базани янада мустаҳкамлади. Қолаверса, янги таҳрирдаги Конституциямизда ҳам ҳар ким таълим олиш ҳуқуқига эгалиги, давлат узлуксиз таълим тизими, унинг ҳар хил турлари ва шакллари, давлат ва нодавлат таълим ташкилотлари ривожланишини таъминлаши, мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратиши, фуқаролар давлат таълим ташкилотларида танлов асосида бюджет ҳисобидан олий маълумот олишга ҳақли экани белгилаб қўйилди.

Таҳлил

Шу ўринда 2020 — 2024 йиллар давомида Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси ўз фаолиятини самарали амалга оширганини алоҳида қайд этиш жоиз.

Бинобарин, ўтган даврда қўмитамиз соҳадаги ислоҳотларнинг ҳуқуқий асосини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратди. Чунончи, қонун ижодкорлиги йўналишида жами 31 та қонун лойиҳасига масъул бўлди ва улардан 29 таси қабул қилинди. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги, “Педагогнинг мақоми тўғрисида”ги, “Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги ва бошқа муҳим қонунлар шулар жумласидан.

Биргина “Таълим тўғрисида”ги Қонун таълим тизимини тубдан такомиллаштириш, таълим сифатини яхшилаш ва уни илғор халқаро тажриба ҳамда амалиёт асосида ривожлантиришга кенг имкониятлар яратди. Чунки ушбу ҳужжатга мувофиқ ўқитувчиларга муаллифлик дастури ва ўқитиш методикасини жорий этиш, замонавий педагогик шакллар, ўқитиш ва тарбия усулларини эркин танлаш ҳуқуқи берилди.

Шу билан бирга, унда таълим олувчиларни таълим жараёни ёки педагог кадрларни таълим фаолияти билан боғлиқ бўлмаган бошқа ишларга жалб этиш тақиқланиб, бунда раҳбарларнинг қатъий жавобгарлиги белгиланди. Таълим соҳасидаги давлат бошқаруви органларининг ваколатлари ҳамда таълим муассасалари фаолияти эркинлиги кенгайтирилди.

Бугунги кунда ушбу ҳужжат навқирон авлоднинг замонавий билимлар, юқори талабга эга касб-ҳунар эгаллашлари ҳамда таълим олишларининг ҳуқуқий асосини кафолатлашда муҳим аҳамиятга эга бўлиб, ушбу тизимдаги мавжуд муаммоларни бартараф этиш ва таълим сифатини яхшилашга ҳуқуқий пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда, десак, асло янглишмаймиз.

Қўмитамиз масъуллигида қабул қилинган муҳим ҳужжатлардан яна бири — бу Ўзбекистон Республикасининг “Педагогнинг мақоми тўғрисида”ги Қонуни бўлди. У билан педагогнинг ҳуқуқлари, шаъни, қадр-қиммати ва ишчанлик обрўси давлат ҳимоясида бўлиши, педагогларнинг ҳуқуқлари, мажбуриятлари, фаолиятининг асосий кафолатлари, меҳнатига яраша ҳақ тўлаш, рағбатлантириш ва ижтимоий ҳимоя қилиш тамойиллари қатъий белгиланди.

Айтиш мумкинки, ушбу ҳужжат ўқитувчиларнинг янги Ўзбекистондаги нуфузи ва мавқеини янада оширишга хизмат қилиши баробарида уларнинг ўз касбига меҳри ва садоқатини мустаҳкамлаб, жамият ардоғида бўлишга зарур шарт-шароит яратди. Мамлакатимизда ҳар йили 1 октябрь — Ўқитувчи ва мураббийлар куни сифатида байрам қилиниши ҳам ана шундай ҳурмат-эҳтиром ва эъзознинг давлат миқёсидаги ифодасидир.

Муаллимлар фаолиятига ҳуқуқий, моддий ва маънавий кафолатнинг берилиши инсон ресурсини шакллантириш, Ватанимизнинг тақдири ва келажаги учун масъулиятни зиммасига олишга қодир янги авлодни тарбиялашга ижобий таъсир кўрсатмоқда. Ўз навбатида, бу орқали педагогнинг жамиятдаги нуфузи юксалди, педагогик фаолиятга бўлган талаб ошгани ҳолда таълим бериш тизими янада кучайди. Асосийси, уларнинг меҳнатини муносиб рағбатлантириш имкониятлари кенгайишига мустаҳкам замин яратилди.

Қўмитамиз масъуллигида қабул қилинган қонунлардан яна бири “Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги Қонундир. Ушбу ҳужжат билан Давлат байроғидан спорт мусобақаларида, оммавий жисмоний тарбия, маданий ва бошқа оммавий тадбирларда, оилавий байрамларда, хотирлаш саналарини байрам қилишда ҳамда бошқа ҳолларда ҳам миллий рамзимизга нисбатан юксак ҳурматни таъминлаган ҳолда фойдаланишга рухсат берилди.

Байроқ тасвири туширилган белгилардан фойдаланишда аҳолига кенг имкониятлар яратилди. Масалан, байроқдан жамоат жойларида, бинолар ва бошқа объектларда, яшаш ёки иш жойларида, транспорт воситаларининг салонида, расмий халқаро тадбирларда, ҳарбий ёки бошқа давлат хизматида бўлган шахсларнинг кийим-бошида ва фарқловчи нишонларида, халқаро спорт мусобақалари ҳамда Ўзбекистон чемпионатлари учун спорт кийим-бошини тайёрлашда фойдаланиш мумкинлиги белгиланди.

Мазкур Қонун бугунги кунда аҳоли, айниқса, ёшларнинг ўз юртига нисбатан меҳр-муҳаббат, фахр-ифтихор туйғулари, ватанпарварлик ҳиссининг янада ошишига, халқимизнинг байроқ билан янада яқинроқ муносабатда бўлишига хизмат қилмоқда. Зотан, у давлатимиз байроғидан фахрланиш имкониятларини кенгайтирди ва уни том маънода миллий ғуруримиз тимсолига айлантирди.

Маълумки, ҳар бир қўмита фаолияти давомида парламент назоратига оид ишларни рўёбга чиқаришга алоҳида эътибор қаратади. Ўз навбатида, қўмитамиз ҳам ўтган даврда ушбу институтнинг таъсирчан механизмларидан самарали фойдаланган ҳолда, жойлардаги тизимли муаммоларни ҳал этиш, шунингдек, давлат ва хўжалик бошқаруви органлари зиммасидаги муҳим масалаларнинг ўз вақтида ижро этилиши ҳолатини ўрганиш ҳамда унинг якунлари бўйича масъуллар ахборотини эшитиб боришга жиддий ёндашди.

Қўмитамиз томонидан назорат-таҳлил фаолияти доирасида 48 та тадбир ўтказилди. Уларда фаолият йўналишимиздан келиб чиқиб Олий таълим, фан ва инновациялар, Мактабгача ва мактаб таълими ҳамда Маданият вазирликлари мутасаддиларининг ахборотлари эшитилди.

Шу билан бирга, қўмитамиз аъзолари томонидан “Таълим тўғрисида”ги, “Илм-фан ва илмий фаолият тўғрисида”ги қонунларнинг жойларда ижро этилиши ҳолати ўрганиб борилди. Назорат-таҳлил тадбирлари ҳамда ўрганишлар якунидан келиб чиқиб қўмитамиз ташаббуси билан давлат органларининг мансабдор шахсларига 5 та парламент сўрови юборилди.

Мансабдор шахсларга сайловчиларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш билан боғлиқ масалалар юзасидан 116 та депутат сўрови жўнатилди. Жисмоний ва юридик шахслар мурожаатларини ўз вақтида ўрганиш, уларни ижобий ҳал этишга алоҳида эътибор қаратилиб, қўмитамиз номига келиб тушган жами 3 181 та мурожаат белгиланган тартибда кўриб чиқилди ва уларнинг аксарият қисми ижобий ҳал этилди.

Аҳоли билан яқиндан мулоқот қилиш, сайловчилар билан тизимли иш олиб бориш, уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш мақсадида жисмоний ва юридик шахслар вакилларининг қабуллари ҳам ўтказилди. Уларда фуқаролар томонидан кўтарилган 1 430 та муаммодан 850 таси депутатлар саъй-ҳаракати билан бартараф этилди, қолганлари эса кўриб чиқиш ва самарали ҳал этиш учун тегишли давлат ҳамда хўжалик бошқаруви органларига юборилди.

Ривожланган демократик давлатлар тажрибасидан кўриш мумкинки, ислоҳотларнинг сифати ва самараси кўп жиҳатдан миллий парламентнинг иштироки даражасига бевосита боғлиқ. Шу маънода, қўмитамиз қабул қилинаётган қонунларда, аввало, эл-юрт манфаати, аҳоли фаровонлигини ошириш, илм-фанни ривожлантиришга катта эътибор қаратди. Бу, ўз навбатида, таълим тизимидаги муаммоларни ижобий ҳал этишда муҳим ҳуқуқий асос бўлмоқда. Мақсад ҳам аслида шу: мамлакатимизда таълим сифатини янги босқичга кўтариш, бу борада давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилаётган амалий ташаббусларни рўёбга чиқаришдир.

Эркин ЗОҲИДОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси раиси.

СИФАТЛИ ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯ – БАРКАМОЛ АВЛОД САЛОҲИЯТИНИ РЎЁБГА ЧИҚАРИШНИНГ МУҲИМ ПОЙДЕВОРИ

“MILLIY TIKLANISH” DEMOKRATIK PARTIYASI

“Миллий тикланиш” демократик партияси мамлакатимизда инсон қадрини улуғлашга қаратилган сиёсатнинг мазмун-моҳиятини англаган ҳолда **“Тарбия ё ҳаёт, ё мамот...”** ғоясини ҳаётга татбиқ этишнинг асосий мақсади ҳазрати инсоннинг ўз салоҳиятини рўёбга чиқариш учун шароит яратишда, деб билади.

Инсон ўз салоҳиятини рўёбга чиқариши учун, биринчи навбатда, таълим олиши, маънавий, маданий салоҳиятини ошириб бориши, жисмоний камолотга эришишдек фундаментал ҳуқуқ ва эркинликларидан тўлақонли фойдаланиши талаб этилади. Зеро, **“қудратли давлатга таянган, қонунлар миллий ва умуминсоний қадриятларга уйғун, инсон қадри баланд, фаровон жамият қуриш”** партиянинг бош мақсади ҳисобланади.

Албатта, мазкур устувор ғояларни ҳаётга самарали татбиқ этиш ва белгиланган мақсадларга эришиш кадрлар салоҳиятига боғлиқ. Айнан ушбу ҳақиқатни тўғри англаган ҳолда “Миллий тикланиш” демократик партияси **баркамол авлод салоҳиятини рўёбга чиқариш масалаларини** Сайловолди дастурининг устувор йўналишларидан бири сифатида белгилаган.

Шу боис партия ўз дастурида мазкур масалаларга нисбатан комплекс ёндашувни таклиф этмоқда, **маънавий тарбия ва сифатли таълим,** унинг барча **босқичини ривожлантириш,** шунингдек, **жисмоний тарбия ва спорт** масалаларига алоҳида эътибор қаратмоқда.

Маънавий тарбия ва сифатли таълим – комил инсонни шакллантиришнинг асосий омили

Барчамизга маълумки, ҳар томонлама ривожланган ва ижтимоий масъулиятли шахсни шакллантириш пойдевори, аввало, муносиб тарбиядан бошланади. Сифатли таълим олишнинг асоси ҳам тарбияга бориб тақалади.

Шу билан бир қаторда, тарбия ва таълим ўзаро мутаносиб, бир-бирини тўлдирувчи жараён ҳисобланиб, уларни ажратиб бўлмайди. Таълим жараёнида тарбия, тарбия жараёнида эса таълим ўзини намоён этиб туради. Бу икки жараённи ўзаро уйғун, узлуксиз асосда ташкил этиш одобли, юксак маънавиятли, қолаверса, зукко, руҳан ва жисмонан соғлом, кенг дунёқараш ва тафаккурга эга, замонавий касб-ҳунар эгаси бўлган ватанпарвар ёшларни тарбиялаб вояга етказишнинг асоси ҳисобланади.

Шунинг учун ҳам партия Сайловолди дастурида **маънавий тарбия ва сифатли таълим** масаласини баркамол авлод салоҳиятини рўёбга чиқаришда асосий мезонлардан бири сифатида белгилаб, бу борада қатор таклиф ва ташаббусларни ўртага ташламоқда.

Айтиш лозимки, ҳатто ривожланган, иқтисодий тараққиётга эришган қатор мамлакатлар тажрибаси ҳам тарбия масаласи баркамол авлодни шакллантириш, маънавиятли инсон салоҳиятини рўёбга чиқаришда **ҳаёт-мамот масаласи** эканини кўрсатмоқда. Бу борада миллатимизнинг фахру ифтихори бўлган маърифатпарвар жадид бобомиз Абдулла Авлонийнинг: **“Тарбия — биз учун ё ҳаёт — ё мамот, ё нажот — ё ҳалокат, ё саодат — ё фалокат масаласидир”**, деган даъвати ҳам бундан қарийб бир аср олдин айтилган бўлса-да, унинг аҳамияти асло камайгани йўқ.

Шу сабабли ҳам партиянинг ўз ғоя ва мақсадларига ҳамоҳанг равишда тарбия масаласига алоҳида эътибор қаратгани, бу борада Тарбия фанини такомиллаштириш ташаббусини илгари сураётгани нафақат таълим-тарбия тизими ривожига, балки миллатнинг эртанги куни, тараққиёти билан ҳам бевосита боғлиқ. Шундан келиб чиқиб, партия **Тарбия дарслигини мунтазам такомиллаштириб бориш** ташаббусини билдирмоқда.

Айни чоғда партия тарбияни жиддий илмий тадқиқ қиладиган, оила, боғча ва мактабда сингдирилиши зарур бўлган миллий қадриятлар ва кўникмаларни аниқлаш ва уларни самарали сингдириш **методологияларини ишлаб чиқиш** масалаларини долзарб йўналиш деб ҳисоблайди. Бу борада партия томонидан миллий тарбия асослари ва миллий таълим **дастурларини ривожлантириш**, узлуксиз тарбия ва таълим уйғунлигининг **ҳуқуқий асосларини такомилга етказиш** чораларини кўриш билан боғлиқ устувор вазифалар таклиф этилмоқда.

Мазкур ғоя ва ташаббусларнинг амалиётга татбиқ этилиши илм-фан ютуқлари ва замонавий тарбия методологияларини ишлаб чиқиш ва соҳада қўллаш, бу борада миллий қадрият ва менталитет устуворлигидан келиб чиқиб, миллий дастурларни яратиш имконини беради.

Мактабгача ва мактаб таълимини ривожлантириш партиянинг устувор вазифаларидан бири бўлади

Юрт равнақи ва истиқболини айнан таълим белгилайди. Шиддат билан ўзгараётган бугунги замонда таълим ва тарбия, илм ва интеллект бемисл аҳамият касб этаётганидан келиб чиқиб, партиямиз **мактабгача ва мактаб таълимини ривожлантириш**га биринчи галдаги устувор вазифа сифатида қарайди.

Бу борада шуни алоҳида таъкидлаш керакки, мактабгача ва мактаб таълимининг сифати, аввало, педагог ва тарбиячиларнинг салоҳиятига бориб тақалади. Салоҳиятли педагог ва тарбиячилар мақсадли тайёрлаш ва танлов орқали таълим ва тарбия жараёнига жалб этилади.

Шу жиҳатлардан келиб чиқиб, партия ўз дастурида **қуйидаги ташаббусларни билдирмоқда:**

■ **“Янги авлод тарбиячиси ва педагогларини тайёрлаш давлат дастури”**ни қабул қилиш, шунингдек, педагогикага лаёқати бор мактаб битирувчиларини саралаш ва давлат буюртмаси асосида ўқишини ташкил этиш;

■ тарбиячи ва ўқитувчиларни ишга қабул қилиш ва фаолияти жараёнида уларнинг олдинги иш фаолиятини ўрганиш, психологик тестлардан ўтказиш тартибини жорий этиш;

■ мактабларга педагогларни **танлов асосида ишга қабул қилишнинг шаффоф тизимини** жорий этиш.

Мазмунан бир-бирига яқин бўлган ва малакали педагоглар корпусини яратишга қаратилган мазкур ташаббуслар сифатли таълим ва тарбияни таъминлашда асосий ечим ҳисобланади.

“Янги авлод тарбиячиси ва педагогларини тайёрлаш давлат дастури”да ўз устида ишлайдиган, тўхтовсиз ривожланишга эҳтиёж сезадиган, шогирдларида ҳам шундай кайфият кўникмасини яратадиган устозларни тайёрлаш ва саралаш масалаларига катта эътибор бериш лозим.

Шу билан бир қаторда, болаларнинг ёши, психологик ҳолати ҳамда бошқа ижтимоий жиҳатларидан келиб чиқиб, тарбиячи ва ўқитувчиларни ишга қабул қилиш ва фаолияти жараёнида **уларнинг олдинги иш фаолиятини ўрганиш, психологик тестлардан ўтказиш** тартибини жорий этиш масаласи ҳам долзарб аҳамият касб этади. Бу, аввало, айрим педагог кадрларнинг таълим муассасаларига “адашиб” келиб қолишининг олдини олишга, педагог деган юксак, шарафли ва масъулиятли касб эгаларининг таълим ва тарбия бериш билан шуғулланишига имкон беради.

Шунингдек, педагогларни ишга қабул қилишда шаффофликни таъминлашда бугунги кунгача ўзининг муносиб ечимини кутаётган масалалар бор. Яъни таълим-тарбия сифати билан бевосита боғлиқ бўлган муносиб педагог кадрларни ишга олиш, бу бўйича шаффоф тизимларни яратиш ҳамон долзарб масала бўлиб қолмоқда. Умумтаълим мактаблари ва олий таълим муассасаларида **ўқитувчи-педагогларни танлов асосида ишга қабул қилишга асосланган шаффоф тизимни жорий этиш** соҳада нафақат таниш-билишчилик, коррупциянинг олдини олишга, балки ўз-ўзидан таълим сифатининг янада яхшиланишига имкон беради.

Таълим сифати бевосита педагогларнинг салоҳиятига боғлиқ экан, уларни таълим муассасасига қабул қилиш тартибини такомиллаштиришга реал эҳтиёж мавжуд. Шу маънода, партиянинг Сайловолди дастуридаги мактабларга педагогларни танлов асосида ишга қабул қилишнинг шаффоф тизимини жорий этиш таклифи бугунги кунга мос ва долзарб масала ечимига қаратилган ташаббус, дейиш мумкин.

Лекин “Адолат” социал-демократик партияси ўз Сайловолди дастурида бевосита таълим сифати билан боғлиқ бўлган педагогларни қабул қилишга эмас, **тарбияланувчиларни қабул қилиш масаласига эътибор қаратмоқда.** Яъни “Адолат” партияси таълим муассасаларига қабул қилиш тартибини ишлаб чиқиш, айниқса, давлат мактабгача таълим муассасаларига тарбияланувчиларни қабул қилиш тартибини қайта кўриш, бу борада “очиқ онлайн рўйхат” ташкил этиш билан боғлиқ ташаббусларни илгари сурмоқда. Аммо умумий ўрта, профессионал ва олий таълим, шунингдек, олий таълимдан кейинги таълимга қабул қилиш масаласи ҳам ташкилий, ҳам ҳуқуқий жиҳатдан тўлиқ тартибга солинган.

Мактабгача таълим муассасаларига тарбияланувчиларни қабул қилиш тартибини қайта кўриб чиқиш борасида “очиқ онлайн рўйхат” ташкил этиш таклифига келадиган бўлсак, бугунги кунда бу масала аллақачон онлайн навбат тартибини ташкил этган ҳолда ҳал қилинган. Хусусан, бола туғилганидан бошлаб, тиббиёт муассасалари ёки ФҲДЁ органларида мактабгача таълим муассасаларига қабул учун онлайн навбатга қўйиш амалиёти жорий этилган. Шу жиҳатдан, “Адолат” социал-демократик партиясининг юқоридаги ташаббуслари бир томонлама ўйланган ва амалда тартибга солинган масалаларга қаратилган таклифлар ҳисобланади.

Агар “Адолат” партияси мазкур масалалар юзасидан амалдаги тартибларни такомиллаштиришни назарда тутган бўлса, уни қандай ташкилий-ҳуқуқий механизмлар воситасида амалга оширмоқчи эканлиги таклифларда ўз ифодасини топмаган.

Шу билан бир қаторда, партиянинг бевосита болалар таълими, жумладан, бошланғич синф ўқувчилари таълим ва тарбияси билан бевосита боғлиқ бўлган **уч ёшгача бўлган болалар учун умуммиллий қадриятларга таянган миллий видеомаҳсулотлар контентини яратиш,** мактабгача таълим ва бошланғич таълимнинг 1-синфларида **она тили** билан биргаликда **давлат тилини ҳам ўргатиш,** 6-синфдан танлов асосида **иккита хорижий тилни** ўқитиш, бошланғич синф ўқувчилари **билимини баҳолаш тизимини ислоҳ қилиш** каби ташаббуслари ҳам унинг мактабгача ва мактаб таълимини ривожлантириш борасидаги позицияси қатъий эканини кўрсатади.

Умуман, бу ташаббусларнинг ҳаётимизга татбиқ этилиши бугунги кунда жуда долзарб масалалардан бири — миллий контентга бўлган эҳтиёжни қондириш, партия ғоя ва мақсадларида устуворлик касб этадиган давлат тили нуфузини янада ошириш баробарида хорижий тилларни пухта ўзлаштириш, ёшлар билим ва кўникмаларини баҳолаш тизимини замонавий стандарт ва миллий қадриятлар уйғунлигида ислоҳ қилиш имконини беради.

Касб-ҳунар, олий ва олий таълимдан кейинги таълим меҳнат бозори учун малакали кадрлар тайёрлашга хизмат қилади

Таълим ва тарбиясиз, ҳар томонлама етук, интеллектуал авлод камолисиз тараққиётга ҳам, юксалишга ҳам, фаровон ҳаёт ва истиқболга ҳам эришиб бўлмайди. Бошқача айтганда, **таълимга киритилган инвестиция энг муҳим инвестициялар сирасига кириб,** нафақат бир мамлакат ёки халқни, балки бутун жаҳонни ҳам умумбашарий тараққиёт ва тамаддун сари етаклайди.

Шундан келиб чиқиб, партиямиз ўз дастурида барча таълим турини ривожлантириш масаласига алоҳида аҳамият қаратиб, соҳани комплекс равнақ топтириш борасидаги муҳим ташаббусларни илгари сурмоқда.

Таъкидлаш керакки, бугунги кунда меҳнат бозорида замонавий касб ва бошқа фаолият турлари кенгаймоқда. Замонавий кадрларга қўйиладиган меҳнат бозори талаблари ҳам ўзгариб бормоқда. Айни шу жиҳатдан, партиянинг кадрлар тайёрлашда **халқаро меҳнат бозорини** инобатга олиш ташаббуси рақобат муҳити кучайиб бораётган ҳозирги шароитда ўта муҳим. Бугун замон қандай кадрларни сўраяпти, ёшларимизнинг эртанги куни, фаровон турмуши ва бандлигини таъминлашда биз қандай ишлашимиз керак, уларни қандай касб-ҳунарларга ўқитишимиз зарур, деган ҳаётий саволлар асосида кейинги қадамларимизни ташлашда **айнан партиямиз ташаббуси дастуриламал бўлиши лозим.**

Бундан ташқари, малакали кадр тайёрлашда асосий босқич, бу — олий таълим саналади. Шу боис охирги йилларда амалга оширилган таълим ислоҳотлари, хусусан, олий таълим олишга кенг имконият яратиш борасидаги реал ислоҳотларни тўлиқ қўллаб-қувватлаган ҳолда, сондан сифат кўрсаткичига ўтиш — бу борада олий таълимни **кириш осон, битириш қийин** масканга айлантириш ташаббуси илгари сурилади.

Эътибор берадиган бўлсак, 2023 йилда ёшларнинг олий таълим билан қамров даражаси **9** фоиздан **38 фоизга** оширилган бўлса, жорий йилдаги маълумотларга кўра, 2024/2025 ўқув йилида олий таълим билан қамров даражаси **43 фоиздан** ошиши мумкин. Нодавлат олий таълимга кенг имкониятлар берилиши натижасида бугунги кунга келиб мамлакатимизда жами **210 дан ортиқ** олий таълим муассасалари мавжуд бўлиб, шундан **100 га яқини** нодавлат ва хорижий олий ўқув юртлари ҳисобига тўғри келмоқда.

Бу эришилган ютуқларни изчил давом эттириш, бу борада олий таълим сифати асосий вазифалардан бири бўлиши лозим. Бу борада ўқув режа ва дастурларни меҳнат бозори талаблари асосида ишлаб чиқиш, педагоглар салоҳиятини ошириш, имтиҳонларни шаффоф ва адолатли ўтказиш борасидаги аниқ вазифалар устида ишлаш лозим.

Шу сабабли, партия ўз ғояларидан келиб чиқиб барча олий таълим муассасасида **таълим сифатига алоҳида эътибор қаратишни** кечиктириб бўлмайдиган вазифа сифатида илгари суради.

Аслида таълимнинг нечоғли сифатли эканини баҳолашда бундан манфаатдор бўлган талабаларнинг фикрини ўрганиб бориш муҳим аҳамиятга эга. Бу механизмнинг амалиётга татбиқ этилиши эса таълим жараёнига баҳо бериш, уни истеъмолчиси бўлган талабалар томонидан билдирилган фикрлар асосида такомиллаштириш имконини беради.

Партия мамлакат олдида турган стратегик вазифаларни самарали ҳал этиш илм-фан ва технологияларни ривожлантирмасдан мумкин эмаслигини яхши тушунади. Шу ҳақиқатни тўғри англаган ҳолда, Сайловолди дастурида қуйидаги муҳим **ташаббуслар илгари сурилмоқда:**

■ **“Инновацион фаолият ва уни тижоратлаштириш тўғрисида”** ва **“Венчур уюшмалар тўғрисида”**ги қонунларни қабул қилиш;

■ миллий илмий кадрларни тайёрлаш тизимини **қайта кўриб чиқиш,** бюрократик талабларни бекор қилиш, **Олий аттестация комиссиясини** ислоҳ этиш.

Таъкидлаш керакки, таълим жараёнига замонавий истиқболли илм-фан ютуқларини жорий этиш, мамлакатимизда илм-фанни янада ривожлантириш, илмий фаолиятга истеъдодли, қобилиятли ёшларни жалб этиш ҳам муҳим вазифалардан бири ҳисобланади.

Бундан ташқари, 2025 йилга қадар 39 ёшгача бўлган тадқиқотчиларнинг умумий сонида юқори малакали илмий ходимларнинг (фан номзоди, фалсафа ва фан докторлари) улушини 2 бараварга, 2030 йилгача эса 3 бараварга ошириш режаси белгиланган.

Шундан келиб чиқиб, партия томонидан билдирилган юқоридаги ташаббуслар юртимизда илмий фаолиятни ривожлантиришга қаратилган бўлиб, ёшларни илмга жалб этиш, бу борадаги айрим бюрократик талабларни бекор қилиш имконини беради.

Қолаверса, партия Сайловолди дастурида илгари сурилаётган **“Инновацион фаолият ва уни тижоратлаштириш тўғрисида”** ва **“Венчур уюшмалар тўғрисида”**ги қонунларни қабул қилиш ташаббуслари соҳа ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш асосида аниқ мақсад ва вазифалар орқали илмий фаолиятни такомиллаштириш, илмий натижаларни тижоратлаштиришга хизмат қилади.

Жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш жисмонан соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш имконини беради

Баркамол авлод салоҳиятини тўлақонли рўёбга чиқариш “Миллий тикланиш” демократик партиясининг **жисмоний тарбия ва спорт масалаларида** илгари сураётган ғояларида ҳам мустаҳкам ўрин эгаллаган. Зеро, жисмоний тарбия ва спорт келажак авлод камоли ва аҳоли барча қатлами учун бирдек муҳим масаладир.

Умуман, сўнгги йилларда мамлакатимизда спорт ва жисмоний тарбияни ривожлантириш борасида амалга оширилган ижобий саъй-ҳаракатлар натижасида спортнинг қатор турлари, хусусан, бокс, шахмат, футбол ва бошқа турлари бўйича спортчиларимиз тарихий натижаларга эришмоқда. Жумладан, шахматчиларимиз 2022 йилда Ҳиндистоннинг Ченнай шаҳрида ўтган 44-Бутунжаҳон шахмат олимпиадаси ғолиблигини қўлга киритган бўлса, футбол бўйича олимпия терма жамоамиз тарихда илк маротаба Олимпиада йўлланмасини қўлга киритиб, жорий йилнинг 26 июль — 11 август кунлари Францияда бўлиб ўтган XXXIII ёзги Олимпия ўйинларида иштирок этди. Шунингдек, мазкур мусобақада Ўзбекистон делегацияси ўз тарихида илк бор 13 та медаль қўлга киритиб, 206 мамлакат орасида 13-ўринни эгаллади. Паралимпия ўйинларида эса Ўзбекистон делегацияси 26 та медалга эга чиқиб, умумжамоа ҳисобида 13-ўринни қайд этди.

Шундан келиб чиқиб, партия жисмоний тарбия ва спорт соҳасининг ҳуқуқий асосларни такомиллаштиришни, жисмонан ва руҳан соғлом ёш авлодни тарбиялаш, ёшларнинг кенг кўламда спорт билан мунтазам шуғулланиши учун қулай шарт-шароитлар яратишни, шунингдек, миллий спорт турларини қайта тиклашни устувор мақсад сифатида белгилаган.

Бу борада партия қуйидаги ташаббусларни илгари сурмоқда:

■ спорт билан **профессионал ва доимий** шуғулланувчи ёшларни кўпайтириш;

■ селекция ишларида **шаффофлик, холислик**ни таъминлаш;

■ **миллий спорт турлари** ва **халқ ўйинлари**ни тиклаш;

■ **миллий олимпиада** спорт ўйинлари ўтказишни йўлга қўйиш;

■ ёшларнинг **“Беш ташаббус олимпиадаси”** ва **халқаро мусобақалар**да иштирок этишига кўмаклашиш.

Алоҳида таъкидлаш керакки, ҳеч бир нарса мамлакатни спорт каби дунёда тез ва осон машҳур қила олмайди. Бундан ташқари, баркамол авлодни тарбиялашда шахснинг ақлий, маънавий олами билан бир қаторда, унинг жисмонан соғлом тарзда камол топиши ҳам соғлом миллатни шакллантиришда муҳим ўрин тутади.

Шундан келиб чиқиб, ёшларнинг ва умуман бутун аҳолимизнинг саломатлигини таъминлаш, спортни кенг тарғиб қилиш ва у билан шуғулланиш даражасини ошириш, миллий спорт турлари ва халқ ўйинларини тиклаш мақсадида партия томонидан билдирилган қатор ташаббуслар жисмонан соғлом ва баркамол авлодни тарбиялашга муносиб ҳисса қўшади.

Бу борада, айниқса, ёшларимизни **“Беш ташаббус олимпиадаси”** ва **халқаро мусобақалар**да иштирок этишига кўмаклашиш, **миллий спорт турлари** ва **халқ ўйинлари**ни тиклаш ва миллий **олимпиада** спорт ўйинлари ўтказишни йўлга қўйиш каби ташаббуслар нафақат мамлакатимизда спортнинг янада ривожланишига, балки партия ғоя ва мақсадларида муҳим ўрин тутадиган миллий қадриятларимиз билан бевосита боғлиқ бўлган халқ ўйинлари, миллий спорт турларининг кейинги авлодга етказилишига ҳам хизмат қилади.

Бундан ташқари, спорт селекция ишларида **шаффофлик, холислик**ни таъминлаш мамлакатимизда кучли спортчиларни саралаш, миллий ва халқаро ареналарда Ватанимиз байроғини юқори кўтарадиган спортчиларни етиштириш имконини беради.

Хулоса ўрнида айтганда, партиямизнинг таълим ва фан соҳаси бўйича ўзига хос ёндашуви мактабгача таълимдан то олий таълимдан кейинги таълимгача модернизация қилишни назарда тутадиган, синергетик мақсадга эришишга йўналтирилган комплекс тизимни ташкил этади. “Миллий тикланиш” демократик партияси Сайловолди дастурида акс этган таълим-тарбия тизимини такомиллаштириш, жисмоний тарбия ва спорт масалалари ривожига қаратилган барча таклиф ва ташаббуслар жисмонан ва маънан баркамол бўлган янги авлод кадрларини шакллантиришга хизмат қилади.

Миллий юксалиш учун “Миллий тикланиш” партияси ва унинг номзодларига овоз беринг!

Баҳодир МАМАТХОНОВ,
Васила ФАЙЗИЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлигига номзодлар.

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ» ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ ВА УНИНГ НОМЗОДЛАРИГА ОВОЗ БЕРИНГ!

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2024 йил 9 октябрь

КОРРУПЦИЯ — ЖАМИЯТНИ ТУРЛИ ЙЎЛЛАР БИЛАН ИСКАНЖАГА ОЛАДИГАН ДАҲШАТЛИ ИЛЛАТ

1 Соҳада қатъий ислоҳотлар бошланганига ҳали кўп вақт бўлганича йўқ, лекин халқаро рейтинг ва индексларда мамлакатимизнинг кўрсаткичлари йил сайин юқорилаяпти. Қувонарлиси, хорижий мамлакатлар, нуфузли халқаро ташкилотлар ҳам коррупцияга қарши курашиш йўлидаги чора-тадбирларимизни ҳақли эътироф этмоқда.

Масалан, яқинда **Иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт ташкилотида** Истанбул ҳаракатлар режасининг **5-раунд мониторинг натижалари** Ўзбекистоннинг аксилкоррупция сиёсати Марказий Осиё давлатлари орасида энг юқори баҳоланди. Бу Ўзбекистоннинг коррупцияга қарши курашишда тўғри ва оқилона йўлдан бораётганининг далолати.

Қолаверса, Ўзбекистон минтақавий ҳамда халқаро миқёсда коррупцияга қарши курашиш борасидаги илғор ташаббусларни илгари сурувчи ва қўллаб-қувватловчи мамлакат сифатида аллақачон ўзини намоён этиб улгурди. Ўтган йили Тошкент шаҳрида БМТнинг Коррупцияга қарши конвенциясини Марказий Осиёда жадал амалга ошириш бўйича Минтақавий платформа ишга туширилгани, шунингдек, Коррупцияга қарши курашиш бўйича юксак халқаро мукофотнинг тантанали тақдирлаш маросимига мамлакатимиз мезбон бўлгани сўзимизнинг исботи.

Яқин кунларда Ўзбекистон ташаббуси билан яна бир нуфузли тадбир — IV халқаро аксилкоррупция форумини ўтказамиз ва коррупцияга қарши курашиш бўйича жаҳондаги ўзгаришлар, янги механизмлар ҳамда тенденцияларни муҳокама қилиб, бу борада халқаро алоқаларни янада мустаҳкамлаш имконига эга бўламиз.

— Кейинги пайтларда ижтимоий тармоқларда ва бошқа манбаларда юртимизда коррупциявий жиноятлар ошиб бораётгани ёхуд унинг таниш-билишчилик, порахўрлик каби турлари “болалаб” кетаётгани ҳақида кўп гапирилмоқда? Бунга фикрингиз қандай?

— Тўғри, сўнгги вақтларда жамиятдаги кўплаб муаммолар қаторида коррупция оммавий ахборот воситаларининг асосий фокусидаги мавзулардан бирига айланиб, у ҳақда эркин ва ошкора айтила бошланди. Бу жуда қувонарли. Чунки бу, аввало, очиқлик сиёсатининг самараси, аввалари медиада коррупция сўзи деярли ишлатилмасди. Бугун эса мамлакатда коррупциянинг мавжудлигини очиқ тан олган ҳолда жамоатчилик назоратини олиб боряпмиз.

Ҳақиқатан ҳам, ОАВда коррупция жиноятлари тўғрисида хабарлар кўпайди, аммо уларнинг сони ортиб бораётгани масаласида таҳлил натижалари жамиятдаги қарашлардан фарқ қилади: Ўзбекистонда коррупцияга оид жиноятлар салмоғида ўтган йилдагига нисбатан камайиш тенденцияси кузатилмоқда.

Аниқроқ айтадиган бўлсак, 2023 йилда коррупцияга оид жиноят содир этган шахслар сони 2022 йилдагига нисбатан 12 фоизга, жиноятлар сони эса 11 фоизга камайган. Шу билан бирга, коррупцияга оид жиноятлар оқибатида етказилган зарар ҳам ўтган йилдагига нисбатан 608 млрд. сўмга ёки 29 фоизга кам.

Шуни унутмаслик керакки, коррупция жиноятларининг аксарияти латент, яъни яширин бўлиб қолади. Шу сабабли коррупцияга оид жиноятчилик ҳолати бу мамлакатдаги коррупция даражасини аниқ акс эттирмайди.

— Замон талаблари асосида коррупцияга қарши курашишнинг янги, превентив механизмлари ҳам жорий қилиняптими?

— Албатта. Узоққа бормайлик, бундан икки йил олдин биз халқимизга, халқаро майдонларда, катта минбарларда, асосан, қилмоқчи бўлган ишларимиз, режаларимиз ҳақида гапирар эдик, бугун эса амалга оширилган ишлар ва уларнинг натижалари ҳақида ҳам бемалол фикр айтишга етарлича асосларимиз бор.

Масалан, давлат органлари ва ташкилотларининг коррупцияга қарши курашиш ишлари самарадорлигини рейтинг баҳолаш тизимини жорий этдик. Яна бир муҳим механизм, бу — давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятининг очиқлик даражасини ошириш ҳамда баҳолашга қаратилган Очиқлик индексидир. Бу йил иккинчи бор ушбу индекс эълон қилинди. Мазкур тизимлар коррупцияга қарши курашиш соҳасида белгиланган вазифаларни самарали мониторинг қилиш билан бирга, аниқланган камчиликларни бартараф этиш, соҳада соғлом рақобат муҳитини кучайтириш ҳамда ташкилот раҳбарларининг масъулиятини янада ошириш имконини бермоқда.

Баҳолаш якунлари бўйича яхши натижаларни қайд этган давлат ташкилотларининг коррупцияга қарши курашиш борасидаги ижобий тажрибасини оммалаштиряпмиз, қониқарли деб баҳоланганларга коррупцияга қарши курашиш борасидаги фаолиятини янада яхшилаш бўйича тавсиялар киритяпмиз, кўмак беряпмиз. Қониқарсиз кўрсаткичларга эга бўлган давлат ташкилотларида коррупцияга қарши курашишда аниқланган камчиликларни бартараф этиш ва уларнинг ушбу йўналишдаги фаолиятини яхшилашга қаратилган чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, ижросини таъминлаш юзасидан тегишли раҳбарларнинг ҳисоботлари ҳар чоракда Ўзбекистон Республикасининг Коррупцияга қарши курашиш миллий кенгаши йиғилишларида эшитиб борилиши йўлга қўйилган.

Бундан ташқари, давлат органлари ва ташкилотлари, жумладан, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари фаолиятидаги коррупциявий хавф-хатарларни ҳам баҳолаб келяпмиз.

Республика даражасидаги барча давлат органи ва ташкилотларида коррупцияга қарши ички назорат тузилмалари ташкил этилишининг мажбурий тартиби жорий қилиниши ҳам алоҳида аҳамиятли. Бугунги кунда 116 та давлат идорасида ички назорат тузилмалари фаолияти йўлга қўйилган. Шиддат билан ўзгараётган айни замонда барча давлатда коррупциянинг янги кўринишлари пайдо бўлмоқда. Бу эса унга қарши курашишнинг замонавий ва самарали методларини янгилаш ҳамда такомиллаштиришни тақозо этмоқда. Биз ҳам ана шу талаб ва эҳтиёж асосида соҳага янгиликларни татбиқ қилишда давом этяпмиз.

— Агентлик томонидан доимий равишда коррупцион ҳолатлар таҳлили юритилади. Айтинг-чи, таҳлиллар бўйича энг кўп коррупция ҳолатлари қайси соҳа ё тармоқларда учраяпти?

— Ўрганишларимизга кўра, 2023 йилда республика бўйича жами 6 535 нафар шахс (2022 йилда 7 414 нафар) коррупцияга оид жиноятлар учун жиноий жавобгарликка тортилган бўлиб, уларнинг 1 076 нафари ёки 16,4 фоизи озодликдан маҳрум қилинган.

Энг кўп содир этилган коррупцияга оид жиноятлар ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-торож қилиш (2 067 та), пора бериш (894 та), фирибгарлик (769 та), пора олиш (121 та) ва ҳокимият ёки мансаб ваколати суиистеъмоли (125 та) ҳисобланади.

Соҳалар кесимида ўтказилган таҳлилларга кўра, хўжалик юритиш ҳамда тадбиркорлик, таълим, банк йўналишида, соғлиқни сақлаш ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш соҳаларида энг кўп коррупциявий жиноятлар содир этилган.

Жиноий жавобгарликка тортилган шахсларнинг 12 нафари республика, 319 нафари вилоят, 5024 нафари туман-шаҳар миқёсидаги давлат ташкилотларида фаолият юритган.

Жиноятлар таҳлили кўрсатишича, муқаддам судланган шахсларнинг давлат хизматига қабул қилиниши улар томонидан қайта жиноят содир этилишига имконият яратиб бермоқда. Жумладан, 2023 йилда 1 146 нафар муқаддам судланган шахс томонидан коррупцияга оид жиноятлар содир қилинган бўлиб, уларнинг 566 нафари муқаддам содир этган коррупциявий жиноятлари учун судланган.

2022-2023 йиллар давомида 876 нафар шахс давлат органлари ва ташкилотларига ишга қабул қилиш билан боғлиқ ҳолда содир этилган коррупциявий жиноятлар учун жавобгарликка тортилган. Мазкур жиноятларни содир қилганларнинг 282 нафари соғлиқни сақлаш, 72 нафари халқ таълими, 65 нафари мактабгача таълим, қолгани бошқа соҳа вакиллари.

Соғлиқни сақлаш тизимига фуқароларни кичик тиббиёт ходими, ҳамширалик, фельдшерлик ва фаррош, мактабгача таълим тизимига тарбиячи ҳамда техник ходим, мактаб таълими тизимига ўқитувчи ва техник ходим сифатида ишга қабул қилишда коррупция ҳолатлари, миллий гвардия, ички ишлар, фавқулодда вазиятлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органларга фуқароларни пора беришга далолат қилган ҳолда фирибгарлик йўли билан ишга киритиб қўйиш ҳолатлари нисбатан кўпроқ кузатилган.

Ушбу ҳолатнинг юзага келишига иш қидираётган фуқароларга давлат корхона, муассаса ва ташкилотларидаги бўш иш ўринлари ҳақида шаффоф маълумотлар бериш тизими лозим даражада шаклланмагани ўз таъсирини кўрсатмоқда.

Давлат корхона, муассаса ҳамда ташкилотларининг мансабдор шахслари мавжуд бўш иш ўринлари ҳақидаги маълумотларни яшириш орқали турли коррупциявий ҳуқуқбузарликларни содир этиш учун ўзларига шарт-шароит яратмоқда, иш берувчи томонидан мавжуд вакант ўринларга ишга жойлашишни сўраб мурожаат қилган фуқароларга нисбатан тамагирлик ҳолатлари ҳамон учраб турибди.

— Энг кўп ходимлар меҳнат қиладиган тармоқ — соғлиқни сақлаш тизими. Аҳолининг кўп иши тушадиган соҳа ҳам шу. Кўп кузатамиз, бу соҳада коррупция ҳолатлари деярли кунига қулоғимизга чалинади. Айтинг-чи, бу тизим қачон “коррупциядан холи” тизимга айланади? Бунинг учун ишни қандай ташкил этиш керак, деб ҳисоблайсиз?

— Соғлиқни сақлаш соҳасида коррупцияга имконият яратиб бераётган қатор муаммолар сақланиб қолаётгани оғриқли нуқталаримиздан бири. Чиндан ҳам, соҳада “Коррупциясиз соҳа” лойиҳаси доирасида ушбу иллатнинг олдини олиш, тиббий хизмат кўрсатиш жараёнларининг барча босқичида шаффофликни таъминлаш бўйича олиб бораётган ишларимиз орқали ҳали биз кутган, халқимиз кутаётган ва хоҳлаётган натижаларга эришолмаяпмиз, бу ҳали яна кўп меҳнат ва вақт талаб этади.

Тизимда коррупцияга оид жиноятларнинг асосий қисми ходимларнинг иш ҳақларини ўзлаштириш, ишга киритиш ёки иш соатини кўпайтириш, тиббий муолажалар учун пора олиш, давлат харидлари, тиббиёт муассасаларига тегишли мол-мулклар ва бюджет маблағларини ўзлаштириш каби ҳолатлар билан боғлиқ.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизимининг ўзида ҳал этилиши лозим бўлган қатор масалалар турибди. Жумладан, вазирлик тизимидаги тиббиёт муассасалари замонавий бошқарув механизмларига, маркетингнинг сўнгги тамойилларига асосланмаган ҳолда, эскича усул ва йўналиш бўйича бошқарувни ўзида сақлаб қолмоқда. Хусусан, барча тиббиёт муассасасида бошқарув тиббиёт соҳасида фаолият олиб бораётган, профессионал бошқарув бўйича етарли компетенцияга, шунингдек, молия-иқтисод масалалари бўйича кўникмаларга эга бўлмаган бош шифокорлар зиммасида қоляпти. Бу эса, ўз навбатида, айрим тиббиёт муассасаларида иқтисодий маблағларни жалб этиш, уларни тасарруф қилиш билан боғлиқ йўналишларда жиддий муаммолар, ҳатто молиявий қонунбузилиш ҳолатларининг ҳам келиб чиқишига сабаб бўлаётир.

Вазирлик тизимида коррупцияга қарши ички назорат тузилмаси фаолияти етарли даражада йўлга қўйилмаган. Жумладан, вазирлик марказий аппарати 5 нафар штат бирлиги асосида ички назорат тузилмаси фаолияти йўлга қўйилиши билан чекланган. Бироқ вазирликнинг ҳудудий бошқармалари ҳамда ихтисослаштирилган тиббиёт марказларида ушбу тузилма фаолияти ташкил этилмаган.

Вазирлик тизимида умумий ҳисобда 1 минг 500 дан ортиқ тузилмаларнинг мавжудлиги, унинг марказий аппарати етарли технологик ресурслар ва улардан фойдаланиш механизмлари етарли таъминланмагани сабабли ходимларни ишга қабул қилиш, лавозимга тайинлаш ҳамда уларга иш ҳақларини ҳисоблашда коррупциявий қонунбузилиш ҳолатлари келиб чиқмоқда.

Бепул тиббий хизмат олиш ҳуқуқини берувчи ордерларни тақсимлаш жараёнининг очиқ ва шаффофлигини таъминлаш борасида тартиб ишлаб чиқилган бўлса-да, бироқ ордер бериш тиббиёт муассасалари ва оилавий поликлиникалар томонидан амалга оширилади.

Яъни ушбу тизимни тўлиқ шаффофлаштириш ва инсон омилини максимал даражада камайтиришга қаратилган ишлар охиригача етказилмаган. Бунда ордер бериш тизими давлат хизматлари марказларига ўтказилмагани соҳада коррупциявий омилларнинг сақланиб қолинишига шароит яратмоқда.

Кўриб турганингиздек, муаммолар кўп, буни яширмайман. Уларни ҳал этиш ҳам осон кечмайди. Лекин тиббиётни “коррупциядан холи” соҳага айлантириш учун шу каби тўпланиб қолган муаммоларга оқилона ҳамда самарали ечимлар кўриляпти. Камчиликлар тан олиниб, уларни бартараф этиш учун зарур имкониятлар ишга солиняпти. Буларнинг аниқ натижа ва самараси ҳам узоқ куттирмаслигига ишонаман.

— Коррупцияга қарши курашда халқаро ҳамкорлик, яъни хориж тажрибасини ўрганиш бўйича қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Давлатимизнинг дунёга очиқлик ва тенг ҳуқуқли ҳамкорлик принципи коррупцияга қарши курашиш сиёсатига ҳам кўчган, деб айта оламиз. Зеро, ушбу йўналишдаги халқаро шериклик, муаммоларга биргаликда ечим излаш биз учун стратегик аҳамиятга эга.

Ўтган қисқа вақтда агентлик томонидан коррупцияга қарши курашиш борасида 15 та халқаро ташкилот билан ҳамкорлик йўлга қўйилди. Йигирмадан ортиқ хорижий давлатларнинг ваколатли идоралари билан алоқалар ўрнатилди. Булар қаторига АҚШ, Жанубий Корея, Франция, Германия, Буюк Британия, Қатар, Сингапур, Швейцария, Малайзия, Словения, Миср, Украина, Молдова, Латвия, Эстония, Финляндия каби коррупцияга қарши курашишда кўзга кўринган мамлакатлар ҳамда Хитой, Озарбайжон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон каби яқин қўшниларимиз ва минтақадошларимизни киритиш мумкин.

Ҳамкорлик алоқаларининг кўлами ва ёндашувига эътибор қаратадиган бўлсак, унда коррупцияга қарши курашиш бўйича давлат сиёсатининг барча йўналиши қамраб олинган. Мисол учун, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти билан давлат органлари фаолияти очиқлигини таъминлаш, БМТ орқали Жанубий Корея Ҳукумати билан фуқаролар мурожаатлари билан ишлаш бўйича махсус портални (Clean Portal) жорий қилиш, Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги (JICA) билан давлат харидлари ва жамоатчилик хабардорлигини кенгайтириш йўналишларида техник кўмак дастурлари амалга оширилмоқда.

Коррупцияга қарши курашиш тизимини рақамлаштириш ва интерфаол платформаларни жорий этиш борасида самарадорлик рейтинги ва хавфхатарларни баҳолашга қаратилган **“e-anticor.uz”** платформаси, аҳоли мурожаатларини тўғридан-тўғри қабул қилишга қаратилган **“Eanticor.uz”** платформаси ва мобиль иловаси, “Очиқлик индекси”ни баҳолашни рақамлаштирган **“Open.index”** платформаси, давлат органлари ва ташкилотларининг очиқликка масъул ходимлари малакасини оширишга қаратилган **“E-learning”** таълим платформаси ишга туширилди.

Бу йил Европа Иттифоқи, БМТ Тараққиёт дастури ва Германия халқаро ҳамкорлик жамияти (GIZ) шериклигида қиймати 7 млн. долларлик “Ўзбекистонда коррупцияга қарши миллий экотизимни мустаҳкамлаш” ва “Ўзбекистонда бошқарувни такомиллаштириш: инклюзив равишда коррупциянинг олдини олиш” лойиҳаларини ишга туширдик. Мазкур лойиҳалар доирасида Ўзбекистон аксилкоррупция сиёсатига оид ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва такомиллаштириш, ҳалолликни баҳолаш ташаббусини жорий этиш, коррупцияга оид ислоҳотларнинг барча ҳудудга етиб боришини таъминлаш ҳамда бу жараённи самарали мувофиқлаштириш борасида кўплаб ишларни режалаштирганмиз.

— Коррупцияга қарши муросасиз курашиш учун яна нималар қилиш керак деб ҳисоблайсиз? Умуман, Ўзбекистонни ушбу иллатдан бутунлай холи мамлакатга айлантириш мумкинми?

— Шу пайтга қадар дунё миқёсида мутахассислар, муассасалар ҳамда халқаро ташкилотлар томонидан коррупцияга қарши курашишнинг самарали усулларини топиш мақсадида коррупция манбасини аниқлаш ва ўрганиш учун юзлаб, минглаб тадқиқотлар олиб борилган ва бу ҳануз давом этиб келмоқда. Шунингдек, турли индексларни ҳисобга олган ҳолда ноёб рейтинг ҳамда жадваллар яратилган. Қолаверса, ҳар хил формулалар ишлаб чиқилган. Шунга қарамай, мазкур иллатга қарши барча халқлар учун мос келадиган умумий ечим ҳануз топилган эмас.

Аммо амалиёт шуни кўрсатадики, коррупцияга қарши курашишда алоҳида чораларни қўллаш самарали эмас, аксинча, бу фаолият мажмуавий тарзда мунтазам равишда амалга оширилсагина яхши натижага эришилади. Бу борада ижобий тажрибага эга давлатларда ҳам коррупцияга шароит яратиб берувчи ҳолатларни бартараф қилиш ҳамда олдини олиш чораларига катта эътибор қаратилганини кўриш мумкин.

Коррупцияни батамом йўқ қилиш имконсиз, аммо уни минималлаштиришга эришиш мумкин ва буни дунё мамлакатлари ўз тажрибаси мисолида исботлаб келмоқда. Ўзбекистонда ҳам коррупциясиз жамият яратиш учун ислоҳни ҳар ким ўзидан бошлаши керак. Зеро, энг муҳим кураш воситаси, аввало, шу. Оилада, таълим-тарбия масканида, давлат хизматида, умуман, ҳаётимизда ҳалоллик устувор бўлиши керак. Қолаверса, бефарқлик, эътиборсизликни енгишимиз шарт. Биз олиб бораётган ислоҳотларнинг таъсирчанлиги ҳамда самарасида буларнинг барчаси жуда муҳим.

Мазкур йўлда ҳали кўп ишлар қилиниши кераклигини барчамиз яхши англаб турибмиз. Аммо ҳар қанча мураккаб бўлмасин, коррупцияга қарши муросасизликни, биргаликдаги саъй-ҳаракатларимизни тўхтатмасак ва ҳар бир фуқаро “ҳалоллик вакцинаси”ни олса, албатта, Ўзбекистонда коррупциядан холи жамият барпо этиш умумий орзуинтилишдан реал воқеликка айланишига ишонаман.

Раҳим ШЕРҚУЛОВ
(«Халқ сўзи») суҳбатлашди.

«ОНАМ БИЛАН МАШОҚ ТЕРГАНМАН...»

Икки сирдарёлик ҳамсуҳбат бўлса, дарров бир-биридан сўрайди:
— Сиз Мирзачўлни обод қилишда бош-қош бўлган Раҳмон Ҳикматовни танийсизми?
Мен шу отахон истиқомат қиладиган Мирзачўл маҳалласиданман.
Бундан ажабланган ҳамроҳи ҳам шу саволни, албатта, такрорлайди:
— Катта идораларда ишлаган Раҳмон отами? Бизнинг Мирзаобод туманидан...

ЭЛ ЭЪЗОЗИДАГИ ИНСОНЛАР

Ҳаётнинг пасту баландини кўрган отахон эса ўзи ҳақида шундай дейди:

— Бу йил тўқсон иккига кирдим. Дориламон кунларга етказганига шукр! Бугунимдан мингдан-минг розиман.

— Юздан ошганингизда ҳам шу шижоат билан яшанг, — дейміз.

Бу сўздан бобо руҳланиб, биз билан хотираларини бўлишади:

— Не-не суронли кунларни кўрмадик, болалик чоғларимиз отинг ўчгур уруш айни авжига чиққан, норғул йигитлар фронтда, ўроқчиларнинг аксари аёллар ва ўсмирлар эди. Кунбўйи ўроқ кўтариб юрган онамнинг мадори қуриганда машоқ теришга ёрдам берардим. Машоқ дегани, бу ўроқ текканда ярим-ёрти тушиб қоладиган буғдой бошоғи, бир соат астойдил эгилсанг, терганинг ярим этак чиқади. Қамчисидан қон томиб турган раис онамга шу бир ҳовуч донни ҳам раво кўрмасди. Ўшанда ғаллакор бўлиб, дастурхонимизни нонга тўлдиришни ният қилганман.

1949 йилда Самарқанддаги 1-мактабни тугаллаб, қишлоқ хўжалиги институтида таҳсил олдим. 1955 йилда Т. Аҳмедов номидаги совхозда агроном сифатида иш бошладим. Кўп йиллар давомида шу соҳада фаолият кўрсатдим. 1982 йилда “Мирзачўл” давлат хўжалигида раҳбар бўлиб, дастлаб захоб сувларни қочириш учун зовур ва коллектор-дренажларни қуриш ташаббусини кўтариб чиқдим. Пахта, ғаллазорлар учун унумдор ерлар очилди. Қаерда меҳнат қилмай, зиммамга юклатилган вазифани астойдил бажаришга интилдим, ҳар ишда онамнинг маслаҳати, дуоларига таяндим.

Яратганга шукр, энди одамлар ғалла экиб, ўроқ ўриб бир ҳовуч буғдойга ҳадди сиғмаган замонлар ортда қолди. Бугунги деҳқон оддий ишчи эмас, фермер ёки тадбиркорга айланди. Бозорларга борсангиз, ўз маҳсулотларини сотиш учун алоҳида расталар ажратилган. Тўй-маъракаларга борсам, дастурхондаги ширмой нонларни кўзимга суртаман. Халқимизнинг иродаси билан ғалла мустақиллигига эришдик. Нон-насибамиз бутун бўлди.

Биз меҳнатимиз билан пахтазору, ғаллазорга айлантирилган майдонларда янги техникалар ҳосил ўриб юрганини кўрсам, кўзим қувнайди. Миришкорлар дон-дунни нобуд қилмай, элимиз дастурхонига етказиб бермоқда. Президентимиз ҳам эл-юрт ичида юрибди. Халқимизнинг ҳолидан огоҳ. Элнинг меҳнати давлатни бойитади-да! Эл-юртга камарбаста бўлгим келаверади. Қани, аввалгидек куч-қувватим бўлса...

— Ҳали ҳам бардамсиз. Юзда ҳам ҳаётдан рози бўлиб юринг, — деймиз.

— Халқимиз, давлатимиз ардоғида, эъзозу ҳурматда кексалик гаштини суряпмиз. Турмуш ўртоғим Насибахон билан салкам етмиш йил тинч-тотув ҳаёт кечирдик. Ҳалол меҳнат билан ўн тўрт фарзандни тарбиялаб, элга қўшдик. Қирқта невара, қирқ битта чевараниг суюкли бобо-бувиси бўлиб ўтирибмиз. Невараларимдан 22 нафари олий маълумотли, 4 неварам олий таълим даргоҳларида таҳсил олмоқда. 50 га яқин невара ва чевараларим ўрта мактабларда ўқимоқда. Уларга доим айтадиган гапим шу: болаларим, мамлакатимиз келажаги билим олаётган ёшлар қўлида. Яратилган шароит ва имкониятлардан унумли фойдаланиб, ўқинг ва изланинг!

Яна бир гап. Президентимизнинг кекса авлод вакилларига кўрсатаётган алоҳида ғамхўрлиги, уларнинг саломатлиги, оилавий шарт-шароитларини яхшилаш учун жон куйдираётгани фахрийларни қувонтирмоқда. Кексаларни эъзозлаш, ҳурмат-эҳтиром кўрсатиш шунчалик бўлади-да! Шу боис нафақага чиқиб ҳам бекор ўтиргим келмайди. Маҳалладаги эъзозли оқсоқоллардан бири сифатида элнинг қувончу қайғусида ҳамиша биргаман.

...Йиллар давомида элга хизмат қилган, эндиликда бой меҳнат тажрибаси, ҳаётий ҳикматлари билан жамият равнақига ҳисса қўшаётган отахон ҳар бир дуосида бугунги тўкис, фаровон кунлар учун шукрона айтади. Ёшларга тинчлик олий неъматлигини, уни қадрлаш кераклигини уқтиришдан чарчамайди.

“Илоҳим, юртимизни ёмон кўзлардан асрасин, тани сиҳатлик, тинчлик-хотиржамлик бардавом бўлсин!” дейди Раҳмон бобо хайрлашар чоғимизда.

Адиба УМИРОВА
(«Халқ сўзи»).

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 1042. 12 718 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетамиз ҳақидаги маълумотларни юклаб олиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; котибият 71-259-74-53;
эълонлар 71-259-74-45.

ISSN 2010-8788

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор А. Исмаилов томонидан саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:
100066,
Тошкент шаҳри,
Ислом Каримов кўчаси, 55-уй.
Навбатчи муҳаррир — Н. Остонов.
Мусаҳҳиҳ — С. Исломов.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41. ЎзА якуни — 00.45 Топширилди — 01.10 1 2 3 4 5 6